

Sygn. akt II CSK 496/14

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 czerwca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jan Górowski (przewodniczący)

SSN Anna Kozłowska

SSN Grzegorz Misiurek (sprawozdawca)

Protokolant Agnieszka Łuniewska

w sprawie z powództwa "K." Spółki Akcyjnej z siedzibą we W.
przeciwko "S." Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą
w P.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie

w Izbie Cywilnej w dniu 12 czerwca 2015 r.,

skargi kasacyjnej strony powodowej

od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 11 lutego 2014 r.,

**uchyła zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i
rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Powódka K. SA we W. domagała się zasądzenia na swoją rzecz od pozwanej „S.” spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. kwoty 125.114, 66 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 22 listopada 2011 r. oraz kosztami procesu. W uzasadnieniu wskazała, że dochodzona kwota obejmuje – nabyte w drodze umowy cesji - wierzytelności J. S. P. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej (dalej: „JSP”) wobec pozwanej z tytułu bezpodstawnie uzyskanych korzyści w związku z naruszeniem ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa, twierdząc, że nie dopuściła się wobec spółki JSP czynu nieuczciwej konkurencji.

Sąd Okręgowy w P. wyrokiem z dnia 5 lipca 2013 r. oddalił powództwo i obciążył powódkę kosztami procesu. Sąd ten przyjął, że pozwana dopuściła się czynu nieuczciwej konkurencji określonego w art. 14 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (tekst jedn.: Dz. U. z 2003 r., Nr 153 poz. 1503, ze zm.; dalej: „u.z.n.k.”) w postaci pobierania innych niż marża handlowa opłat za przyjęcie do sprzedaży towarów dostarczonych przez spółkę JSP w ramach współpracy handlowej nawiązanej na podstawie umowy z dnia 1 stycznia 2008 r. Stwierdził, że tzw. opłaty targowe nie były ekwiwalentem jakichkolwiek świadczeń ze strony pozwanej na rzecz spółki JSP. Spółka ta wprawdzie nie mogła uchylić się od tych opłat, ale mogła negocjować ich wysokość. Pozwana, pobierając te opłaty, nie uzyskała bezpodstawnie korzyści kosztem spółki JSP. Spółka ta rekompensowała bowiem sobie te opłaty ustalając wyższą cenę sprzedawanych produktów. W tych okolicznościach należy uznać, że nie zostały spełnione przesłanki powstania dochodzonego roszczenia, przewidziane w art. 18 ust. 1 pkt 5 u.z.n.k. i powódka nie może skutecznie ich dochodzić.

Sąd Apelacyjny wyrokiem zaskarżonym skargą kasacyjną oddalił apelację powódki od wyroku Sądu Okręgowego i orzekł o kosztach procesu za drugą instancję, dzieląc w całej rozciągłości przyjęte za podstawę tego orzeczenia ustalenia faktyczne i ich ocenę prawną. Sąd Apelacyjny podkreślił, że przedsiębiorca dochodzący zwrotu bezpodstawnie uzyskanych korzyści na podstawie art. 18 ust. 1 pkt 5 u.z.n.k. musi wykazać, że jego interes został

zagrożony lub naruszony działaniem sprawcy czynu nieuczciwej konkurencji, co wynika również z treści art. 3 ust. 1 u.z.n.k. Tymczasem powódka nie wykazała, iż spółka JSP doznała straty wskutek pobrania od niej tzw. opłat marketingowych, ani że pozwana w ten sposób bezpodstawnie uzyskała korzyści.

W skardze kasacyjnej, opartej na obu podstawach określonych w art. 398³ § 1 k.p.c., pozwana zarzuciła naruszenie:

- art. 15 ust. 1 pkt 4 w związku z art. 3 ust. 1 u.z.n.k. przez błędną wykładnię polegająca na uznaniu, że w sprawie niniejszej ma zastosowanie drugi z wymienionych przepisów i w konsekwencji niezastosowanie art. 18 ust. 1 pkt 5 u.z.n.k. w związku z art. 405 k.c., ewentualnie z art. 410 § 2 k.c.;
- art. 328 § 2 k.p.c. przez brak należytego ustosunkowania się do granic zaskarżenia wyroku Sądu pierwszej instancji, w tym zarzutów procesowych podniesionych w apelacji;
- art. 378 § 1 k.p.c. przez uznanie, że postępowanie dowodowe może zostać przeprowadzone jedynie przed sądem pierwszej instancji.

Powołując się na tak ujęte podstawy kasacyjne, powódka wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i uwzględnienie apelacji, ewentualnie o uchylenie tego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwana wniosła o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skardze kasacyjnej nie można odmówić słuszności, chociaż nie wszystkie podniesione w niej zarzuty zasługiwały na uwzględnienie.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do podstawy kasacyjnej naruszenia przepisów postępowania, należy stwierdzić, że wypełniające ja zarzuty należy uznać za bezzasadne.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego zostało już wyjaśnione, że wadliwość uzasadnienia orzeczenia sądu drugiej instancji może stanowić usprawiedliwioną podstawę skargi kasacyjnej tylko wtedy, gdy uzasadnienie to nie zawiera

wszystkich koniecznych elementów, bądź zawiera tak kardynalne braki, które uniemożliwiają kontrolę kasacyjną. Wbrew odmiennemu zapatrywaniu skarżącej, uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie jest dotknięte takimi wadami. Wynika z niego jednoznacznie, jakie przesłanki faktyczne i prawne legły u podstaw oddalenia apelacji. Zasadniczą przyczyną tego rozstrzygnięcia była zaakceptowanie stanowiska Sądu pierwszej instancji, iż przeszkodę do uwzględnienia powództwa stanowiło stwierdzenie, że czyn nieuczciwej konkurencji, którego dopuściła się pozwana, nie naruszył interesu spółki JSP. Ocena trafności tego stanowiska nie podlega kontroli w płaszczyźnie art. 328 § 2 k.p.c. Skarżąca nie sprecyzowała, do których zarzutów powołanych w apelacji Sąd Apelacyjny nie odniósł się ani na czym – w jej ocenie - polegało naruszenie rozpoznanej sprawy z naruszeniem granic zaskarżenia. Należy zatem przypomnieć, że Sąd Najwyższy nie jest uprawniony do rekonstruowania zarzutów wypełniających podstawy kasacyjne na podstawie materiału znajdującego się w aktach sprawy.

Zgodnie z art. 378 § 1 k.p.c., sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji, przy czym w granicach zaskarżenia bierze z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. Przytoczone unormowanie nie może zostać naruszone przez uznanie – jak ujęła to skarżąca - że postępowanie dowodowe przeprowadza jedynie sądem pierwszej instancji, gdyż nie odnosi się ono w ogóle do kwestii postępowania dowodowego. Zarzut naruszenia powyższego przepisu trzeba więc uznać za oczywiście chybiony.

Usprawiedliwiona natomiast okazała się podstawa kasacyjna naruszenia prawa materialnego.

Sąd Apelacyjny prawidłowo przyjął, że istotną przesłankę powstania po stronie przedsiębiorcy roszczenia przewidzianego w art. 18 ust. 1 pkt 5 u.z.n.k. stanowi naruszenie jego interesu; wynika to wprost z tego przepisu. Wychodząc z tego trafnego założenia błędnie jednak uznał, że czyn nieuczciwej konkurencji, którego dopuściła się pozwana pobierając od spółki JSP inne opłaty niż marża handlowa za przyjęcie towaru do sprzedaży, nie naruszył interesu tej spółki.

Z dokonanych w sprawie wiążących ustaleń faktycznych wynika jednoznacznie, że pozwana dokonywała potrąceń tych opłat z wierzytelnością

spółki JSP z tytułu ceny sprzedaży towarów. Nie ulega zatem wątpliwości, że w konsekwencji świadczenie należne tej spółce uległo obniżeniu. Innymi słowy, gdyby pozwana nie pobierała od wymienionej spółki niedozwolonych opłat, to otrzymałaby cenę sprzedaży w całości. Cena sprzedaży stanowi ekwiwalent przeniesienia własności rzeczy na kupującego (art. 535 § 1 k.c.). Skoro – jak ustalono – pozwana dokonywała potrąceń opłat z wierzytelnością z tytułu ceny sprzedanych jej towarów, to nie do zaakceptowania jest wniosek, że działanie to nie naruszało interesu sprzedawcy. Trudno zakładać, że wolą stron nawiązujących współpracę handlową było uregulowanie – w jej ramach - zachowań noszących znamiona czynu nieuczciwej konkurencji. Sąd Apelacyjny takiego ustalenia nie dokonał; konsekwentnie natomiast wskazywał, że w następstwie pobierania przez pozwaną niedozwolonych opłat spółka JSP nie otrzymywała całej uzgodnionej ceny.

Z motywów zaskarżonego wyroku można wyprowadzić wniosek, że – według Sądów obu instancji - ocena zasadności powództwa zmierzającego do realizacji roszczenia przewidzianego w art. 18 ust. 1 pkt 5 u.z.n.k. nie wymaga sięgnięcia do zasad ogólnych prawa cywilnego, regulujących wydanie bezpodstawnie uzyskane korzyści majątkowe. Stanowisko to należy uznać za błędne, gdyż – jak wyjaśnił to Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 19 sierpnia 2009 r., III CZP 58/09 (OSNC 2010, nr 3, poz. 37) – przez odesłanie w art. 18 ust. 1 pkt 5 u.z.n.k. do zasad ogólnych należy rozumieć odesłanie do zasad ogólnych dotyczących bezpodstawnego wzbogacenia (art. 405 i nast. k.c.).

Stojąc na gruncie tego zapatrywania, aprobowanego przez skład orzekający, nie można skutecznie odeprzeć zarzutu naruszenia art. 18 ust. 1 pkt 5 u.z.n.k. w związku z art. 405 k.c.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

